

МАКАРОВА Тетяна,

кандидат філологічних наук,
доцентка кафедри психології,
Бердянський державний
педагогічний університет

ЗАСТОСУВАННЯ В СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ STEAM-ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН: ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНИЙ ПІДХІД

Методика викладання філологічних дисциплін на сучасному етапі розвитку суспільства вимагає кардинальних змін. Якщо STEAM-освіта з полегшеними кроками знайшла своє поширення в природничих дисциплінах, то гуманітарна сфера поки ще зазнає супротив. У контексті сучасних освітньо-культурних змін, досить актуально обговорюються шляхи реформування системи загальної середньої освіти відповідно до завдань STEAM-освіти та створення єдиного простору, який включає в себе мережу зацікавлених закладів освіти різних типів, STEAM-центрів, STEAM-педагогів, діяльність яких спрямована на розробку навчально-методичного забезпечення та наукового супроводу впровадження освітніх інновацій. Це забезпечить якість підготовки майбутнього професіонала своєї справи та виховає в ньому (щоб не втратити остаточно) загальнолюдські якості, норми та принципи поведінки, щоб до того ж таки професіоналізму додалися ще й практичні навички та конкурентність на ринку праці.

Педагоги прагнуть апробувати різні інноваційні технології, враховуючи сучасні інформаційні можливості та поступово сходяться на тому, що саме STEAM-освіта в недалекому майбутньому повинна стати тим визначальним важелем, котрий забезпечить поступовий перехід від

традиційної методики до активної взаємодії учня і вчителя, однак не шляхом цілковитого заперечення вироблених і апробованих роками знань, а в процесі їх розумного і логічного поєднання та модернізації.

Усе актуальнішою стає проблема застосування в системі загальної середньої освіти STEAM-технологій у процесі вивчення філологічних дисциплін й у дослідженнях науковців-педагогів. Так, на думку Г. Кузьменко потреба переходу від STEM до STEAM-освіти зумовлена майбутнім, котре «передбачатиме здатність людини бути конкурентоспроможною не лише поряд з іншими досвідченими фахівцями, а й зі штучним інтелектом». Щоб реалізувати поставлене завдання слід подолати ряд перешкод: «недостатність підготовки кваліфікованих кадрів, неякісна підготовка контенту, відсутність комунікації між учнями та вчителями-дослідниками» [2].

На сьогодні в Україні цей підхід реалізується в таких проєктах: «STEM: професії майбутнього», «Інтелект України», зазначає С. Доценко. Вивчаючи існуючі освітні практики, дослідниця підкреслює масштабність STEM-освіти: «педагогічна проблема; інноваційна технологія; інтегрований та проєктні підходи; інженерно-технічна освіта та як принцип навчання» [1]. Реалізація всіх цих аспектів вивчення можлива за умови поетапної підготовки кваліфікованих STEM-спеціалістів, починаючи з початкової школи і аж до базової та профільної школи за допомогою розробки нових навчальних дисциплін, факультативів та гуртків, які ґрунтуються на активному залученні учнів до «навчання через відкриття» [1].

С. Раєцька підкреслює потребу застосування цієї освітньої технології під час вивчення гуманітарних дисциплін, що забезпечить розвиток критичного та креативного мислення учнів [3].

Тому, сьогодні постає особлива потреба застосовувати STEAM-технології під час вивчення філологічних дисциплін, котра базуватиметься на підготовці вчителя до викладання на принципах трансдисциплінарності,

індивідуальності, громадянської спрямованості та продуктивної мотивації до моделі потреб, які б допомогли особистості формувати чіткі етико-духовні позиції, цінності; орієнтували б на ідеали демократії і гуманізму, на питаннях щодо новітніх тенденцій зі сфер спеціалізації фахівця; підвищували здатність до сприйняття та використання на практиці нових наукових ідей, методів виробництва, формування новаторських здібностей; сприяли б професійній самореалізації індивіда у взаємодії з навколишнім природним і суспільним середовищем.

Якщо ж ми зосередимо свою увагу лише на розвитку природничих наук, то можемо втратити креативно мислячих людей. Можна говорити, що філологічні дисципліни і STEM – це не зовсім протилежні полюси освіти. Розв’язання глобальних проблем можливе лише під час одночасного використання знань як гуманітарних, так і точних наук.

Зокрема, під час вивчення нової теми дієвою є технологія створення ментальних карт. Це допомагає учням не просто записати інформацію, але й, за допомогою створення схеми, розібратися в структурі матеріалу, простежити взаємозв’язок між окремими елементами.

Під час опановування філологічних дисциплін однією із поширених технологій є впровадження STEAM-проектів, які дають можливість виховати конкурентоспроможну особистість. Здобуті в процесі навчально-дослідницької діяльності навички, учні зможуть застосовувати для самоосвіти, саморозвитку, самореалізації. Технологію проектів можна застосовувати під час уроків розвитку мовлення. Наприклад, учні на уроках української мови в рамках написання твору на морально-етичну тему можуть здійснювати виконання проектної роботи в аспекті листа-звернення («Лист майбутній Україні», «Лист незламній Україні», «Світло Перемоги»). Також вдалим буде використання STEAM-методу брендмейдінгу, завдяки представленню моделей майбутніх варіантів брендів-України, через

створення логотипу та слогану до них.

Вивчення фразеологічних одиниць можливо дослідити за допомогою сучасного STEAM-прийому – кроссенс, який забезпечить можливість пригадати фразеологізми, прислів'я та приказки, крилаті вислови із застосуванням прихованого значення. Тобто, представлені елементи застосування STEAM-освіти на уроках української мови ще раз переконують, що й гуманітарні науки здатні бути надійним тилом технологічного майбутнього.

Таке системне впровадження STEAM-технологій під час вивчення філологічних дисциплін допомагає виховати конкурентоспроможну, креативну особистість, здатну до аналітики.

Отже, відсутність поетапного застосування (від початкової до базової школи) STEAM-технологій у процесі вивчення філологічних дисциплін ускладнює запровадження його у старшій школі, однак не свідчить про його заперечення, адже саме науковість мислення, здатність до креативності та заохочення неординарності рішення традиційної ситуації сприятиме інноваційному підходу в процесі вивчення української мови та літератури. Перспективи подальших досліджень полягають у з'ясуванні впливу STEAM-технологій на формування продуктивної мотивації учасників освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Доценко С. STEAM-освіта: науковий дискурс та освітні практики. *Рідна школа*. 2021. №3. С.31-35.
2. Кузьменко Г.В. Від STEM- до STEAM-освіти: ключові аспекти на прикладі ініціатив уряду США. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2020. №4 (79). С.18-24.
3. Раєцька С.В. STEM, STEAM, STREAM-освіта – крок у мабутнє.

Використання STEM-проектів на уроках української літератури як запорука успіху в навчанні. *Педагогічні обрії*. №1(121). С.24-26.

МАНЄВА Цезарина,

здобувачка другого (магістерського)
рівня вищої освіти спеціальності
013 Початкова освіта, Ізмаїльський
державний гуманітарний університет

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ПІДГОТОВКИ ДО ДІЙ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ У ПРОЦЕСІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Сучасна система освіти в Україні функціонує в умовах складної суспільно-політичної ситуації, що спричинена повномасштабною війною, збройною агресією та частими надзвичайними ситуаціями. Особливо вразливими за цих обставин є сільські школи, які не завжди мають достатні ресурси для забезпечення безпечного освітнього середовища. У таких умовах зростає потреба в новій парадигмі професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів, яка передбачає не лише педагогічну, а й психологічну, безпекову та кризову компетентність.

Сільські громади, часто розташовані поблизу лінії бойових дій або в умовах обмеженої інфраструктури, стикаються з викликами як фізичної безпеки, так і психологічної стійкості учнів. Відповідно, на базі сільської школи як соціального й освітнього осередку важливо досліджувати ефективні моделі реалізації безпечного освітнього середовища, які б враховували місцеву специфіку, ресурси громади й участь педагогів, батьків і місцевої влади.

Одним із пріоритетних напрямів підготовки майбутніх учителів у